

STUBOVI RAZVOJA

ENERGIJA

Ovaj sektor obuhvata proizvodnju i prenos električne energije, tržište za obnovljive izvore energije i energetska efikasnost. Srbija je dopunila u 2021. godini regulatorni okvir u skladu sa Trećim energetske paketa EU i de iure liberalizovala tržište električne energije. Uprkos liberalizaciji, Elektroprivreda Srbije (EPS), kao državno preduzeće, ostaje dominantan snabdevač sa oko 98% učešća na tržištu.

Kod obnovljivih izvora energije usvojena je nova regulativa za podsticanje proizvodnje i prodaje obnovljive energije. Podsticajne mere su predviđene u vidu sistema tržišne premije i feed-in tarifa za mala postrojenja. Oba sistema će se sprovesti putem aukcije i odnose se na cenu električne energije, preuzimanje balansne odgovornosti i pravo na prioritetan pristup mreži.

U oblasti energetske efikasnosti je, takođe, usvojena nova regulativa. Započeta je realizacija projekata o ugovaranju energetske učinka na polju javnog osvetljenja u značajnom broju lokalnih samouprava, dok još uvek ostaje otvoreno pitanje saradnje javnog i privatnog sektora u pogledu javnih objekata.

Ugovaranje snabdevanja energijom za domaćinstva i male potrošače funkcioniše i dalje po regulisanim cenama, koje su delimično korigovane u proteklom periodu, ali su još uvek ispod tržišnog nivoa. EPS je glavni snabdevač električnom energijom, iako postoji oko 60 registrovanih trgovaca na veliko. Na berzi električne energije SEEPEX povećao se broj članova sa 18 na 25.

Ugalj ostaje dominantan izvor za proizvodnju električne energije – više od 70% godišnje proizvodnje dolazi iz elektrana na uglj. Rudnici uglja su u relativno lošem stanju i potrebna im je ozbiljna modernizacija, da bi odgovorili potražnji.

U pogledu snabdevanja električnom energijom i efikasnošću njene upotrebe, COVID-19 je imao inicijalno negativan uticaj koji je otklonjen do kraja godine. Proizvodnja električne energije je veća za 2 odsto u prvom polugodištu 2021. godine u odnosu na isti period pre izbijanja krize 2019. godine. Prosečan FIC indeks napretka u 2021. godine iznosi 1,75 u odnosu na 1,6 u 2019. godini.

Savet stranih investitora je u ovoj oblasti dao sedam preporuka za unapređenje stanja. Kod proizvodnje električne energije predlaže se napuštanje regulacije cena, kod ener-

getske efikasnosti usvajanje funkcionalnog ugovora za javno-privatno partnerstvo, a kod obnovljivih izvora energije preciziranje sistema podsticaja.

TELEKOMUNIKACIJE

Pandemija COVID-19 imala je uticaj na poslovanje operatera elektronskih komunikacija u Republici Srbiji i u 2021. godini. Tek u drugoj polovini ove godine primetno je postepeno vraćanje aktivnosti u redovnije tokove. U međuvremenu, operateri elektronskih komunikacija su nastavili aktivnosti usmerene ka razvijanju procesa sveobuhvatne digitalne transformacije društva radi zadovoljavanja potreba građana i privrede da se značajan broj usluga realizuje on-line, odnosno na daljinu.

Unapređenje postojećeg regulatornog okvira i njegovo usaglašavanje sa potrebama operatera i korisnika, uz usklađivanje sa regulatornom praksom Evropske unije, od ključnog je značaja za dalji razvoj tržišta elektronskih komunikacija u Republici Srbiji. U tim okvirima Savet stranih investitora pozdravlja početak rada na novom Zakonu o elektronskim komunikacijama. Takođe, podržava projekat zajedničke izgradnje širokopojasne komunikacione infrastrukture u ruralnim predelima Republike Srbije.

Jedan od preduslova za ubranu digitalizaciju jeste razvoj i izgradnja 5G mreže u Republici Srbiji. Savet stranih investitora izražava očekivanje da će aukcija za dodeljivanje prava korišćenja radio-frekvencije iz radiofrekvencijskih opsega 700 MHz, 900 MHz, 2100 MHz, 2600 MHz i 3500 MHz, biti brzo sprovedena na transparentan i efikasan način. U tim okvirima uklanjanje barijera za efikasnu izgradnju baznih stanica je jedna od ključnih pretpostavki. Barijere su vezane za neusaglašeni pravni osnov za sprovođenje postupka procene uticaja na životnu sredinu svake pojedinačne bazne stanice, kao i nedovoljno precizne odredbe kojima se definiše „izvor nejonizujućeg zračenja od posebnog interesa“.

Bilo bi korisno da se izmeni Uredba o utvrđivanju liste projekata za koje je obavezna procena uticaja (Lista I) i liste projekata za koje se može zahtevati procena uticaja na životnu sredinu (Lista II), tako što će se telekomunikacioni objekti u potpunosti isključiti iz Liste II. Savet stranih investitora, takođe, očekuje aktivniju ulogu Vlade u suzbijanju teorija zavere i lažnih vesti o 5G tehnologiji, kako bi se sprečili napadi i ometanje rada kritične telekomunikacione infrastrukture neophodne za pružanje osnovnih usluga elektronskih komunikacija.

